

Wat uw kat u vertelt

Vicky Halls bij Boekerij:

Kattengeheimen
Wat uw kat van u vindt
Wat uw kat u vertelt
De kat

Vicky Halls

Wat uw kat u vertelt

*Nieuwe kattengeheimen van
de kattenfluisteraar*

Eerste druk 2006
Vierde druk 2021§

ISBN 978-90-225-9357-8
ISBN 978-94-023-0458-9 (e-book)
NUR 431

Oorspronkelijke titel: *Cat Detective, Solving the Mystery of Your Cat's Behavior*
Vertaling: TOTA / Erica van Rijsewijk
Omslagontwerp: HildenDesign, München
Omslagbeeld: © 2006 Gary Randall / Getty Images
Zetwerk: Mat-Zet bv, Huizen

© 2006 Vicky Halls Ltd.
© 2006 Sue Hellard (illustraties)
© 2006 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Dit boek is opgedragen aan de nagedachtenis van
Spooky, Hoppy, Zulu, Bln en Puddy Halls*

Jenny Kenyon

Bo-Bo Philips

Emma Maidment

Oscar Sexton

Jake en Hilda Clinton

Sinbad en Dibley Bullen

Trixie en Honey Harris

Stan en Ollie Walter

Paddington en Tigger Hall

Frodo Lake

Puff Wake-Murrell

Tinker Woolf

Jerry Hannay

Morgan Morgan

Jasper Philip

Mortimer Chilton

*en aan alle andere katten die in mijn leven zijn geweest
en niet meer op deze aarde zijn.*

Inhoud

Inleiding	7
1 Wat is probleemgedrag?	13
2 Wat moet u doen als het misgaat?	20
3 Luisteren naar wat uw kat u vertelt	32
4 Onzindelijkheid	52
5 Urine sproeien	71
6 Agressie	96
7 Agressie tussen katten onderling en problemen in meerkatshuishoudens	115
8 Nervositeit en angst	159
9 Medische en neurologische problemen	179
10 De kat en zijn baasje	197
11 De binnenkat	211
12 Veelvoorkomende vragen	230
Nawoord	249
Dankwoord	251
Gedragstherapeuten in Nederland en België	252
Register	254

Inleiding

Ik doe heel bijzonder werk, waar veel mensen jaloers op zijn, maar dat maar weinige goed begrijpen. Ik ben kattenpsychiater.

Sinds eind jaren tachtig werk ik met katten, aanvankelijk in hulpcentra en later in een dierenartsenpraktijk. Ik heb dakloze katten geholpen en zieke katten verzorgd. Sinds 1995 heb ik het geluk gehad dat ik ook in emotioneel opzicht voor ze kon zorgen. Mede doordat ik in het begin een heleboel steun en goede raad kreeg van dr. Peter Neville, een pionier in de kattengedragstherapie, kan ik nu mijn dagen vullen met bezoeken aan kattenbaasjes wier katten te kampen hebben met een breed scala aan gedragsmatige, emotionele en psychologische problemen. Dat is een tijdrovende en vaak stressvolle bezigheid, maar door de resultaten die ik boek ben ik eraan verslaafd geraakt.

Inmiddels help ik al jarenlang mensen die al geruime tijd hebben leren leven met onbevredigende situaties. De gedragsproblemen van hun katten maken iedereen het leven zuur. Vaak werk ik met kattenbezitters die zowel lichamelijk als emotioneel aan het eind van hun Latijn zijn. Zij zijn ongelukkig, hun katten zijn ongelukkig, en het kan een hele klus zijn om toe te werken naar herstel en nieuwe harmonie. Maar of nu een devon rex het tapijt aan flarden trekt, een lapjeskat zichzelf de haren uittrekt, of een siamees in het broodrooster piest, één ding blijft altijd hetzelfde: zonder uitzondering zeggen alle baasjes dat ze 'alles al hebben

geprobeerd'. Goedbedoelde adviezen zijn overal te krijgen, maar als die niet juist zijn of verkeerd worden begrepen, duurt de ellende alleen maar voort. Zou het niet geweldig zijn als alle gezond verstand en praktische informatie op één plek gebundeld waren, zodat er een snellere oplossing kan worden gevonden?

Ik wil niet beweren dat ik alles over katten weet; in werkelijkheid maakt mijn kennis juist duidelijk hoe weinig wij eigenlijk weten. Mijn werk kun je de artistieke interpretatie van de wetenschap der kattengedragstherapie noemen, en uit alles wat in dit boek wordt beschreven spreken mijn methodes, technieken en opvattingen. Er bestaan vast nog een heleboel andere vakmensen die het anders aanpakken, maar toch goede resultaten bereiken. Feit is echter dat ik problemen kan oplossen en dat ook doe, al zijn er talloze situaties te noemen waarin de kattenbezitters dat op eigen kracht kunnen. Met die gedachte in het achterhoofd heb ik *Wat uw kat u vertelt* geschreven. Dat laat onverlet dat voor ingewikkelde of ernstige gevallen niets het haalt bij een ervaren specialist in kattengedrag, en ik hoop dat dit boek tevens duidelijk maakt welke situaties onmiddellijk ingrijpen vereisen. Veel problemen komen voort uit groot onbegrip over de diersoort waarmee we in een huis wonen, maar wanneer het probleem eenmaal is vertaald in katse termen, kunnen er wonderbaarlijke genezingen plaatsvinden door slechts subtiele veranderingen aan te brengen in de omgeving van de kat.

Gedragstherapie voor katten – als er al zoiets zou bestaan – is met raadselel omgeven, en het idee wordt door mensen die er niets vanaf weten vaak belachelijk gemaakt. Voor hun geestesoog zien ze een psychiater met bril die zich over een op een sofa liggende kat heen buigt. De kat vertelt het ene tragische verhaal na het andere over een moeilijke kintentijd, waarin wreedheid en verwaarlozing de boventoon voeren. Terwijl hij losjes het kattenpootje vasthoudt, praat de psychiater de zaken door en helpt de kat met zijn verleden in het reine te komen. Ik vind dit een schitterende voorstelling van zaken (o, was het maar zo makkelijk), maar die berust op louter fantasie. Net als, trouwens, het beeld van het baasje op de sofa dat het ene tragische verhaal na het andere vertelt over een moeilijke jeugd waarin wreedheid en verwaarlozing de boventoon voeren. Ik wil niet ontkennen dat het soms zo gaat (volgens mij ra-

ken sommige mensen een beetje in de war over mijn bevoegdheden), maar uiteindelijk kom ik om de kat te helpen.

Katten zijn raadselachtige wezens wier aard wordt gekenmerkt door subtiele en meerduidige eigenschappen. Alle pogingen om hun gedrag te sturen door middel van directe interventie of opgelegde training zijn tot mislukken gedoemd. Ik werk niet rechtstreeks met mijn patiënten; soms blijven die zelfs glashard onder het bed liggen en krijg ik niet meer van ze te zien dan een paar ogen zo groot als schoteltjes. Dat geeft niet, omdat ik met de baasjes werk. Het gaat immers om de omgeving en de manier waarop het baasje met de kat omgaat; zelfs geringe veranderingen daarin kunnen voor het kattengedrag een wereld van verschil maken. In gevallen waarin meteen na mijn bezoek de kat verbetering vertoonde, zonder dat er op het oog iets was gedaan, ben ik vaak beschuldigd van hekserij. De truc is dat er wél iets is gedaan. Het baasje is gaan begrijpen waarom (bijvoorbeeld) de kat zijn behoefte doet op plaatsen waar dat niet mag, en hij of zij vertoont in de aanwezigheid van de overtreder minder vijandige lichaamstaal. Dat kan genoeg zijn om de druk van de ketel te halen en de stress te verminderen. Onderschat nooit wat positief denken en een ontspannen houding kunnen bewerkstelligen wanneer uw kat zich misdraagt.

Waarnemers in mijn vakgebied merken vaak op dat alle problemen met huisdieren worden veroorzaakt door hun baasjes. Het is zeker waar dat alle baasjes, zonder uitzondering, op het moment dat ik hen bezoek gebukt gaan onder schuldgevoel, maar vaak is dat ongegrond. Problemen met katten liggen meestal bij de kat, dus laten we de rol die wijzelf in dit alles spelen niet overdrijven. Mensen dragen aan kwesties bij of compliceren die, maar de zaken dienen altijd bekeken te worden vanuit het perspectief van de kat voordat we ervan uitgaan dat de schuld louter en alleen bij diens baasje zou liggen. Als wij als soort al ergens schuldig aan zijn, dan is het dat we katten onverantwoord almaar jongen laten krijgen, dat we katten houden in situaties die gelijkstaan aan overbevolking, en dat we te weinig weten over hoe deze gecompliceerde wezens in elkaar zitten.

Niettemin ligt een aanzienlijk percentage problemen in de relatie-sfeer tussen kat en baas. Dergelijke kwesties zijn moeilijk zelf op te los-

sen, want als je zelf deel uitmaakt van een probleem kun je er onmogelijk voldoende afstand van nemen om de oorzaak ervan te kunnen achterhalen. Ik heb in hoofdstuk 10 een poging gedaan de relatie tussen kat en baasje te bespreken, maar vaak is iemand die een ietwat disfunctionele relatie met zijn huisdier heeft wel de laatste die dat onderkent. Ik kan mensen niet dwingen na te denken over wat de kat aan zo'n relatie heeft, maar ik hoop wel dat mijn adviezen van nut kunnen zijn voor baasjes die echt het idee hebben dat hun katten, ondanks alle liefde en aandacht, niet zo gelukkig zijn als zou moeten.

In hoofdstuk 1 bespreek ik wat een gedragsprobleem nou eigenlijk is. Dat lijkt misschien op een open deur intrappen, maar het kan heel persoonlijk liggen; wat de een als problematisch ervaart, is voor een ander geen enkel punt. Zo werd ik een keer gebeld door een vrouw die klaagde dat haar kat te dol op haar was, en vond een ander dat haar kat behandeld moest worden omdat hij altijd met zijn pootjes at. Maar de meeste kattenbaasjes maken zich zorgen over vaker voorkomende problemen, zoals agressie en onzindelijkheid, en dat soort kwesties zal ik in dit boek bespreken. Je hoeft alleen maar te weten waar je moet zoeken. Hoofdstuk 7, bijvoorbeeld, is gewijd aan agressie tussen katten onderling en aan het onderwerp 'meer katten in één huishouden' in het algemeen; het is een must voor alle mensen met twee of meer katten (of degenen die aanschaf daarvan overwegen). Dit is het langste hoofdstuk van het boek geworden, want huishoudens waarin meerdere katten aanwezig zijn zie ik als de oorzaak van veel mogelijke problemen. Daarnaast heb ik mensen dringend verzocht na te gaan of hun katten wel zo gelukkig zijn als zijzelf misschien denken. Dit klinkt misschien als een zinloze exercitie (immers, waarom zou je iets repareren als het niet kapot is?), maar ik ben er niet vanaf te brengen dat ik in de meeste meerkatshuishoudens wel een of meer lichte tot ernstige stressfactoren kan aanwijzen. Ik heb tevens uitgebreid aandacht besteed aan preventieve maatregelen, zodat de harmonie in huis bewaard kan blijven.

Iedereen die een probleem met zijn huisdier heeft, raad ik ten sterkste aan *Wat uw kat u vertelt* in zijn geheel te lezen. Wilt u dit boek als naslagwerk gebruiken en alleen ter hand nemen om er een snelle oplossing voor een specifiek probleem in op te zoeken, dan komt u al gauw bij

het verkeerde hoofdstuk uit. Om maar iets te noemen: denk maar niet dat u na lezing van hoofdstuk 4, over onzindelijkheid, precies weet waarom uw kat op uw bed plast. U zou hoofdstuk 7 over meerkatshuishoudens en agressie tussen katten onderling moeten lezen, hoofdstuk 5 over sproeigedrag, en bovendien hoofdstuk 9, over medische kwesties, om beter te kunnen begrijpen waarom uw kat in huis plast. Snapt u nu hoe ingewikkeld de huiskat in elkaar zit? Ga er dus maar niet van uit dat dit zelfhulpboek u kant-en-klare oplossingen aanreikt!

Hoewel *Wat uw kat u vertelt* speciaal bedoeld is voor baasjes die problemen hebben met hun kat, zou iedere kattenliefhebber zijn of haar voordeel kunnen doen met deze pareltjes van wijsheid. Ik geloof evenzeer in voorkomen als in genezen, en dit boek bevat een heleboel adviezen om de kans te verkleinen dat er überhaupt moeilijkheden ontstaan. U vindt er ook antwoorden in op veel gestelde vragen over verzorging in het algemeen, zoals de keus van een cattery, of reizen met de auto, en ik hoop dat veel baasjes hier iets aan hebben.

Door het hele boek heen noem ik omwille van de duidelijkheid de kat mannelijk, maar dit moet u in geen geval als discriminatie opvatten; probleemgedrag is niet aan sekse gebonden.

Vanaf hoofdstuk 4 leest u gedetailleerde verslagen van cases waarin de oorzaak van het probleem wordt blootgelegd en beschreven wordt welk programma het baasje heeft gevolgd om het op te lossen. Hebt u momenteel bij u thuis met een vergelijkbare situatie te maken, dan is het verleidelijk een of meer van de suggesties over te nemen om te zien of dat bijdraagt aan een oplossing van uw dilemma. U mag echter niet vergeten dat het oorspronkelijke programma voor dié kat in dié omstandigheden was bedacht, en dat het in uw geval misschien niet opgaat. Niettemin probeer ik de beschrijvingen zo algemeen mogelijk te houden, zodat andere huishoudens met een aangepaste versie aan de slag kunnen. Dat is het proberen zeker waard.

Wanneer u dit boek leest, zult u zien dat veel van de programma's elementen gemeen hebben, bijvoorbeeld speltherapie, en voor mij staat buiten kijf dat alle katten baat hebben bij een dergelijke prikkeling. Toch zal het karakter van uw kat bepalen welk soort spelletjes u het best kunt kiezen. Uw gedrag tegenover de kat veranderen is eveneens een al-

gemene aanbeveling. Straks zult u zien hoe vaak ik aan baasjes vraag om hun kat te negeren. Treft u een gevalsbeschrijving aan die vergelijkbaar is met wat u meemaakt, dan kan het lonen om een paar van de meer algemene suggesties uit te proberen om te kijken of die in uw geval effect sorteren. Verlies de moed niet als dat niet zo is, want misschien speelt er bij uw probleem wel een ander element mee dat nog niet is onderkend.

Het belangrijkste om te onthouden is dat u, wanneer uw kat gedragsproblemen vertoont, niet alleen staat. Er bestaan goede bronnen van advies en deskundigen die bereid zijn u te helpen; u moet alleen weten waar u die kunt vinden. Maar waarom zou u, voordat u de hulp van een derde inroept, niet eerst eens luisteren naar wat uw kat u vertelt? U zult er nog van staan te kijken hoeveel u zelf kunt bereiken. Veel succes!

1

Wat is probleemgedrag?

Voordat u ook maar een poging waagt om probleemgedrag op te lossen, is het belangrijk te begrijpen wat dat precies is. De woordenboekdefinitie van ‘probleem’ luidt: ‘iets wat moeilijk is om mee om te gaan, om op te lossen of te boven te komen’. Knoop dat in uw oren: we kunnen met van alles te maken hebben.

Normaal gedrag in situaties waarin dat ongewenst is

Veel van de problemen waarbij ik word ingeschakeld om ze op te lossen, hebben te maken met normaal kattengedrag. Het is onredelijk om van een dier te verwachten dat het zich niet normaal zou gedragen. Krabben, urine sproeien, klauteren en zelfs vechten zijn voor deze soort bijvoorbeeld allemaal normale gedragingen. Maar wanneer een kat al krabbend een antieke chaise longue vernielt, of urine sproeit in een stopcontact, kun je met recht stellen dat dit in botsing komt met het normale huiselijke leven in het gemiddelde gezin.

Agressie tussen katten onderling is niet gewenst wanneer twee katten de derde wereldoorlog in uw woonkamer beginnen uit te vechten, maar het is geenszins abnormaal of onnatuurlijk (zie hoofdstuk 7). Alleen al begrip hiervoor kan het gemakkelijker maken om het probleem op te lossen zonder de agressor de schuld te geven. Het valt niet mee om geen

hekel te krijgen aan pestkoppen, want als het mensen waren zouden het onaangename wezens zijn. Echter, voor een kat komt deze eigenschap goed van pas als hij vecht om te overleven.

Spelen met een prooi is ook normaal. Achter een pingpongballetje aan rennen, of achter een veertje aan een touwtje, is een aangename activiteit waarbij de jachtvaardigheden worden aangesproken en verrijkt. Bestaat het doelwit uit de handen en voeten van het baasje, dan is het gedrag weliswaar ongewenst, maar dat betekent nog niet dat de kat psychotisch is.

Het is erg belangrijk om na te gaan welke problemen voortkomen uit normaal gedrag. Om ze op te lossen dient u te beseffen dat het de kat vrij zou moeten staan dit gedrag te vertonen, alleen op een andere plek. Wanneer u uw kat bijvoorbeeld probeert te verbieden waar dan ook in huis te krabben, zijn uw pogingen tot mislukken gedoemd.

Voorbeelden van normaal gedrag dat ongewenst gedrag kan worden zijn:

- ❃ plassen binnenshuis (buiten de kattenbak)
- ❃ poepen binnenshuis (buiten de kattenbak)
- ❃ territorium afbakenen met urine (urine sproeien)
- ❃ territorium afbakenen met uitwerpselen
- ❃ agressie tussen katten onderling in één huishouden
- ❃ agressie tussen katten onderling in het buitenterritorium (ofwel slachtoffer, ofwel dader)
- ❃ enige mate van agressie tegenover mensen (zoals 'spelagressie')
- ❃ krabben aan meubels of vloerbedekking.

Onverenigbare karakters van baasje en kat

Als sommige kattenbezitters eens goed nadenken over de problemen die ze met hun huisdier hebben, kunnen ze tot de conclusie komen dat de relatie die ze met hun kat hebben in deze categorie thuis hoort. Is echt gebleken dat uw kat voor u de juiste kat is, en dat u het juiste baasje voor deze kat bent? Een kat kopen of in huis nemen is eigenlijk altijd een gok. De beslissing kan op heel uiteenlopende gronden worden ge-

nomen, die niet allemaal even redelijk hoeven te zijn. Enkele voorbeelden:

- ❁ Ik heb altijd al een silver tabby gewild.
- ❁ Ik had medelijden met hem.
- ❁ Niemand anders wilde een kat hebben met een voorgeschiedenis van agressie.
- ❁ Ik wil precies zo'n kat als ik had toen ik klein was.
- ❁ Het was de enige kitten die nog over was.

Maar wat u eigenlijk zou moeten doen, is op zoek gaan naar een kat waarvan het karakter, de achtergrond en de leeftijd passen bij het soort omgeving en de levensstijl die u als baasje kunt bieden. Er kunnen allerlei problemen ontstaan wanneer er geen aandacht wordt besteed aan de noodzaak van verenigbare karakters. Hieronder volgen enkele voorbeelden van relaties die hoogstwaarschijnlijk niet goed uitpakken.

Niet-sociale kat en aanhalig baasje

Vaak is de kat uitgekozen op grond van kleur, ras of om wat voor reden dan ook. De kat blijkt een echte einzalgänger te zijn en het nieuwe baasje rent de hele tijd achter de kat aan om hem vast te houden, te aaien, tegen zich aan te drukken en het dier op allerlei andere manieren zijn of haar liefde te betonen. De kat wordt hier ontzettend onrustig van en ontwikkelt allerlei soorten stressgerelateerde problemen en bizarre en fantastische coping-strategieën om zich staande te houden. Het baasje haalt er een gedragsdeskundige bij om de kat vriendelijker te maken of te verhinderen dat hij zich de haren uit zijn vacht trekt. Maar de echte oplossing zou zijn: een andere kat (of een ander baasje).

Aanhalige kat en aanhalig baasje

Dit lijkt misschien een prima combinatie, maar zo'n relatie kan uitermate disfunctioneel zijn (zie hoofdstuk 10). Baasjes die extreem toegankelijk zijn en zich voor hun katten het vuur uit de sloffen rennen, zijn volledig op hun huisdieren gefocust. Als zij katten houden die zich al gauw onzeker voelen, zal zich een sterke afhankelijkheidsrelatie ont-

wikkelen. Dat is allemaal prima, totdat het baasje behoefte krijgt aan een leven buiten de kat-mensrelatie om. Het arme poezenbeest dat als zijn baasje niet thuis is alleen achterblijft, kan helemaal van slag raken en zich dienovereenkomstig gaan gedragen. Of de kat wordt een manipulator eerste klas en drijft zijn baasje alleen voor de lol tot het uiterste.

Schuchtere kat en lawaaiig huishouden

Katten die gewend zijn aan lawaai en drukte, voelen zich in een lawaaiig en druk huishouden prima thuis. Maar een verlegen, schuchtere kat-tenziel die in het gemiddelde gezin met 2,4 kinderen en een hond wordt geplaatst, weet niet waar hij het zoeken moet of stort volkomen in.

Aanhalige kat en weinig toeschietelijk baasje

Ik ben dit zelf minstens eenmaal tegengekomen, hoewel dergelijke gevallen naar mijn ervaring zeldzaam zijn. Een weinig toeschietelijk baasje past misschien goed bij een mogelijk aanhalige kat, mits de kat een ander richtpunt in zijn leven heeft, zoals naar buiten gaan of activiteiten binnenshuis. Maar dit duo zal nooit een groot succes worden, omdat het baasje uiteindelijk niet tevreden zal zijn.

Onrealistische verwachtingen van het baasje

Dit is een heel ander probleem dan onverenigbaarheid van karakters, want in het hele land is er natuurlijk geen kat te vinden die aan onrealistische verwachtingen van het baasje kan voldoen. Sommige mensen stellen allerlei voorwaarden aan kattenbezit en houden daarbij in de regel weinig rekening met de natuurlijke behoeften van de kat, zijn gedrag of verlangens. Bijvoorbeeld:

- ❁ Het is onrealistisch om een kat uitsluitend binnen te houden in een kleine zit-slaapkamer, hoeveel behoefte aan gezelschap u ook hebt. De kat heeft hier helemaal niets aan.
- ❁ Het is onrealistisch om te verwachten dat een kat vierentwintig uur per dag rustig op de bank blijft liggen, alleen maar omdat het baasje het zo fijn vindt om als hij of zij 's avonds thuiskomt het dier daar aan

te treffen. Sommige katten doen dit wel, maar het is niet zo gek dat ze dan al snel lichamelijke of emotionele problemen ontwikkelen.

- ☛ Het is onrealistisch te verwachten dat een kat niet zou jagen, vechten of over de meubels klauteren. Zulke dingen doen katten nu eenmaal.

Neurologische afwijkingen

Dit terrein vormt het schemergebied tussen echte gedragsproblemen en problemen met een neurologische oorzaak. De kat zal ongetwijfeld tamelijk ongebruikelijk en verontrustend gedrag vertonen, maar deskundigenadvies of therapie alleen heeft geen zin en is niet de aangewezen weg. Deze gevallen vergen vaak zowel ingrijpen van een dierenarts als advies van een gedragsdeskundige. Soms is het zinvol een gedragsdeskundige te raadplegen om een louter emotioneel probleem uit te sluiten voordat naar andere oorzaken wordt gezocht. In hoofdstuk 9 ga ik hier dieper op in en geef ik een voorbeeld van een geval dat dit goed illustreert. Hebt u het geluk te worden doorverwezen naar een gedragsdeskundige die tevens neuroloog is, dan maakt u goede kans tot de kern van het probleem door te dringen. Een geschiedenis van trauma of

ziekte speelt in deze gevallen vaak een rol.

Neurofysiologische problemen die te maken hebben met een verstoring van de chemische huishouding van het brein kunnen eveneens verantwoordelijk zijn voor abnormaal gedrag. De aanhoudende herhaling van reeksen bewegingen die normaal gedragsmatig functioneren in de weg staan noemen we stereotypie; een typisch voorbeeld hiervan is ijsberen, zigzaggen of overmatige vachtverzorging. Obsessief-compulsieve stoornissen (*obsessive-compulsive disorders*, OCD's), die ook wel compulsieve stoornissen worden genoemd, komen ook bij katten voor, en in de regel vereisen die ingrijpen van zowel een gedragsdeskundige als een medicus. Nervositeit en depressie zou ik ook willen indelen bij de neurofysiologische afwijkingen, mogelijk is dit een uiterst complex onderwerp! Pica (het eten van niet-eetbare stoffen, zoals we zien bij wol-etende siamezen) behoort hier eveneens toe. Katten die epileptische aanvallen hebben of een aandoening ontwikkelen die we hyperesthesie noemen – extreme lichamelijke gevoeligheid – behoren naar mijn mening louter tot het terrein van de veterinar neuroloog. Dit zijn problemen waar kattenbezitters maar moeilijk op eigen kracht uit kunnen komen. Ik raad u sterk aan in dit soort gevallen niet te gaan doe-het-zelven, maar in hoofdstuk 9 kan ik u misschien wel helpen om dergelijke problemen te onderkennen.

Medische problemen

Probleemgedrag komt soms voort uit medische aandoeningen en pijn is daarvan de meest opvallende. Valt uw kat u plotseling zonder enige duidelijke reden aan, of verandert zijn gedrag op onverklaarbare wijze, dan dient u hem allereerst door de dierenarts te laten onderzoeken. Ik heb heel wat katten meegemaakt die chagrijnig of afstandelijk werden doordat ze last hadden van hun gebit, om maar iets te noemen. Die pijn tast hun eetlust niet aan, maar ze hebben er wel voortdurend last van. U zult er nog van staan te kijken hoe snel een bezoekje aan de dierenarts om de pijnlijke tanden of kiezen te trekken kan leiden tot gedragsverbetering. Allerlei medische aandoeningen kunnen de achterliggende oorzaak van gedragsverandering zijn, zoals:

- ❁ een aandoening van de urinewegen (plassen waar het niet mag, urine sproeien, overmatig het lichaam likken)
- ❁ een darmaandoening (poepen waar het niet mag)
- ❁ letsel/niet-specifieke pijn (agressie, plassen waar dat niet mag, veel slapen, gedragsveranderingen, overmatige vachtverzorging, zelfverminking)
- ❁ vergrote schildklier (poepen waar dat niet mag, 's nachts luid mauwen, agressie)
- ❁ artritis (agressie, veel slapen)
- ❁ neuralgie (achter staart aan jagen, op staart bijten, zelfverminking)
- ❁ huidontsteking (dermatitis) veroorzaakt door vlooiënallergie (overmatige vachtverzorging, zelfverminking)
- ❁ andere allergieën, bijvoorbeeld voor voedsel (overmatige vachtverzorging).

2

Wat moet u doen als het misgaat?

Dit boek kan niet de plaats innemen van professionele hulp, maar hopelijk kan het u wel duidelijk maken wat u kunt doen als het misgaat. Begint uw kat zorgwekkend en ongepast gedrag te vertonen, dan is het raadzaam een aantal vaste stappen te doorlopen. Ik leg steeds veel nadruk op de rol die de dierenarts hierbij kan spelen, maar deze dient dan ook altijd de eerste te zijn die u raadpleegt. Veel problemen hebben een lichamelijke oorzaak en een bezoek aan de dierenarts, die u de juiste behandeling kan voorschrijven, kan het probleem vaak al verhelpen. Maar als de dierenarts uw kat gezond verklaart, mag u er met recht van uitgaan dat het gedrag een psychologische oorzaak heeft. De volgende hoofdstukken geven u de informatie die u nodig hebt om een weloverwogen oordeel over mogelijke oorzaken te vellen. De oplossing is vaak makkelijk gevonden als u eenmaal weet waarom uw kat zich niet lekker voelt.

- ❁ Besef goed dat uw kat niet stout wil zijn. Hij voelt zich niet lekker omdat er iets mis is in zijn leefwereld en hij daar op de beste manier die hij kan bedenken mee om probeert te gaan.
- ❁ Sommige problemen lossen zich snel zonder ingrijpen op. Maar de meeste komen en gaan met wisselende ernst, dus is het maar al te makkelijk de zaken op hun beloop te laten zonder onder ogen te zien dat er er sprake is van een probleem. Gedraagt uw kat zich niet zoals

zou moeten, wacht dan niet om er iets aan te doen, want dat maakt een oplossing soms alleen maar moeilijker.

- ❁ Ga naar de dierenarts om te laten controleren of het probleem een medische oorzaak of medische component heeft, en onderzoek wanneer medische problemen zijn uitgesloten de geschiedenis van het gedrag aan de hand van de vragenlijst uit hoofdstuk 5.
- ❁ Voer de noodzakelijke aanpassingen door in de manier waarop u uw kat behandelt om gedragsverandering mogelijk te maken.
- ❁ Voer de noodzakelijke aanpassingen door in de omgeving om gedragsverandering mogelijk te maken.
- ❁ Houd de vorderingen goed in de gaten door een dagboek bij te houden, zodat u kunt nagaan of het gedrag verbetert of verslechtert. U vergeet anders immers al snel hoe ernstig het probleem vorige week was, laat staan vorige maand!
- ❁ Is het probleem na een maand niet opgelost of aanzienlijk verbeterd, vraag uw dierenarts dan of hij of zij u kan doorverwijzen naar een gedragsdeskundige. Vergeet daarbij niet de dierenarts te vragen om het medisch dossier van uw kat(ten) en een schriftelijke verwijzing, want de gedragsdeskundige heeft deze ongetwijfeld nodig.

❁ Een gedragsdeskundige inschakelen

Alle betrouwbare gedragsdeskundigen voor huisdieren werken alleen op verwijzing van een dierenarts. Er bestaan diverse verenigingen en organisaties op het gebied van dierengedrag en ze hebben allemaal een website, zodat u zelf research kunt doen, maar hoewel ervaring en kwalificaties belangrijk zijn, is het altijd het best wanneer de deskundige u door uw dierenarts persoonlijk aangeraden wordt. Zelfs wanneer een gedragsspecialist voornamelijk met honden werkt, hoeft dat nog niet te betekenen dat u met uw kat niet bij hem of haar terecht zou kunnen. Ik ken heel wat collega's die zich met verschillende diersoorten bezighouden en die goede resultaten bereiken. Op pagina 22 staan een paar punten waar u uw gedachten over kunt laten gaan voordat u definitief besluit een gedragsdeskundige in te schakelen.

- ❁ Komt de gedragsdeskundige thuis op bezoek? Dit is naar mijn mening essentieel bij kattenproblemen, want de omgeving en de dynamiek van het huishouden hebben veel invloed.
- ❁ Heeft de deskundige een aansprakelijkheidsverzekering? Het is raadzaam dit na te vragen voordat u iemand betaalt om advies te geven over het welzijn van uw huisdier.
- ❁ Legt de deskundige alle adviezen op schrift vast? Tijdens een consult kunt u een stortvloed van informatie over u heen krijgen, en dan is het prettig achteraf een schriftelijk verslag te ontvangen waarin alle relevante aanbevelingen nog eens op een rijtje worden gezet.
- ❁ Welk honorarium vraagt de deskundige? Dit kan, afhankelijk van een aantal criteria, sterk uiteenlopen, dus vraag hier van tevoren naar. Neem niet zonder meer de goedkoopste of duurste adviseur; blijf bij degene die u is aangeraden en over wie u een goed gevoel hebt.
- ❁ Biedt de deskundige na het consult nog nazorg? Dit is heel belangrijk, want er kunnen dingen veranderen, en de kans bestaat dat het therapieprogramma dient te worden aangepast. Het is ook prettig om te weten of u met iemand kunt bellen die het probleem begrijpt.

Vorbereiding op een bezoek van een gedragsdeskundige

Heeft uw dierenarts u en uw kat verwezen naar de therapeut van uw keuze, dan moet u zo veel mogelijk profijt trekken van diens eerste bezoek. We denken allemaal dat we alles wel onthouden wat er over onze katten te weten valt, maar als de grote dag daar is, zal het u nog verbazen hoe onnauwkeurig u de problemen zult omschrijven. U moet u concentreren en een zo nauwkeurig mogelijke geschiedenis van het probleem en de achtergrond van uw kat kunnen geven. De kwaliteit van de informatie die u biedt zal sterk beïnvloeden hoe effectief de gedragsdeskundige met een ‘diagnose’ en mogelijke oplossing zal zijn. Hieronder geef ik u enkele tips, zodat u uit het bezoek kunt halen wat erin zit.

- ❁ Zorg ervoor dat u alle relevante papieren van uw dierenarts bij de hand hebt. Misschien zijn ze voor het bezoek al naar de gedragsdeskundige gestuurd.
- ❁ Zoek alle papieren bij elkaar die betrekking hebben op uw kat: rekeningen van uw dierenarts of de originele adoptie- of aankooppapieren. Hierdoor kunt u om de gebeurtenissen in de juiste tijdsvolgorde vertellen, en ze dienen als geheugensteuntje voor data.
- ❁ Maak voorafgaand aan het bezoek aantekeningen over belangrijke data en feiten, en lees misschien alle vragen door uit hoofdstuk 5, zodat u een verhaal kunt vertellen waar u en uw partner het over eens zijn. Discussiëren en elkaar tegenspreken over de geschiedenis van uw kat kost tijd en kan iedereen, ook de kat, in verlegenheid brengen.
- ❁ Hebt u kleine kinderen, dan kan het raadzaam zijn die voor een paar uur aan de zorg van een familielid of vriend(in) toe te vertrouwen. Het kan erg afleiden als u een kind moet bezighouden of een luier moet verschonen.
- ❁ Probeer uw kat(ten) zolang het bezoek duurt binnen te houden. Het is belangrijk dat de deskundige de interactie tussen de dieren kan observeren. Hij of zij zal ook willen zien hoe u met uw katten omgaat.
- ❁ Leg pen en papier klaar voor het geval u aantekeningen wilt maken. Sommige adviezen zult u meteen in praktijk kunnen brengen, zonder te wachten op een schriftelijk rapport van de deskundige. Bent u qua emoties en verstand al aan het einde van uw Latijn, ontspan u dan en luister goed; u krijgt toch alles nog eens op schrift.
- ❁ Tot slot: u hoeft niet nerveus te zijn wanneer u een kattengedragsdeskundige op bezoek krijgt. Hij of zij zal u nergens van beschuldigen, maar wil u helpen. Geniet ervan om meer te weten te komen over wat er in uw kat omgaat.

De rol van de kattengedragsdeskundige

De kattengedragsdeskundige zal waarschijnlijk een paar uur bij u thuis zijn. In die tijd zullen u talloze vragen worden gesteld over de achtergrond en levensstijl van uw kat. De geschiedenis van het probleemgedrag komt eveneens aan de orde en de deskundige zal de gelegenheid te

baat nemen om de kat te observeren. Alles verloopt soepel, omdat u u goed hebt voorbereid aan de hand van bovenstaande suggesties. Aan het einde van het gesprek wordt u waarschijnlijk verteld waarom uw kat het probleemgedrag vertoont. Is de oorzaak eenmaal achterhaald, dan zal er een plan van aanpak worden opgesteld om het probleem te verhelpen. Het programma voor gedragsverandering (of gedragstherapie) kan variëren afhankelijk van de aard van het probleem en de praktische overwegingen die voor uw huishouden opgaan, maar in de regel bestaat het uit een aantal verandervoorstellen van de omgeving die zullen bijdragen aan gedragswijziging bij uw kat. Als uw kat bijvoorbeeld binnenshuis op plaatsen plast waar dat niet mag, kan het zijn dat u voor een bepaald soort kattenbak op een bepaalde plek moet zorgen. Er kan u ook worden gevraagd om een ander schoonmaakregime in te stellen en uw kat meer te stimuleren met spelletjes en speeltjes. Het kan nodig zijn dat u anders op uw kat gaat reageren. Misschien dient u meer of juist minder aandacht aan hem te besteden, of bepaald gedrag met een ander soort lichaamstaal te beantwoorden.

Wanneer het plan is opgesteld, is het raadzaam met de deskundige te bespreken op welke punten het u niet helemaal duidelijk is. Sommige begrippen zijn niet een-twee-drie te begrijpen, dus maak u geen zorgen als u niet onmiddellijk alles doorgrondt wat er van u wordt gevraagd. Het kan ook gebeuren dat u niet bereid of niet in staat bent om aan bepaalde verzoeken te voldoen. Persoonlijk hoor ik dat liever meteen van een cliënt dan dat later blijkt dat hij of zij iets heeft nagelaten en het probleem niet is opgelost. Gedragsprogramma's zijn altijd een soort compromis, dus voel u niet schuldig als u zich in het begin niet strikt aan de regels houdt. Dat kan het verschil uitmaken tussen welslagen en mislukking.

De deskundige zal alles wat tijdens het bezoek is besproken schriftelijk bevestigen en uw dierenarts zal eveneens op de hoogte worden gebracht van het voorgestelde plan van aanpak. De deskundige zal u een tijdsperiode aanraden waarin u het plan ten uitvoer brengt en regelmatig verslag doet van de vorderingen. Sommige deskundigen nemen op een van tevoren afgesproken tijdstip contact met u op en met andere moet u zelf contact opnemen. Het is hoe dan ook belangrijk dat u een